

# ეროვნული ეკონომიკის სტრუქტურული ტრანსფორმაცია და ევროკავშირის გამოცდილება

გიორგი ზაალიშვილი  
სტუ-ს მაგისტრანტი

ნინო ფაილოძე  
სტუ-ს პროფესორი

## აბსტრაქტი

ეროვნული ეკონომიკა გადამწყვეტ როლს ასრულებს ქვეყნის განვითარებისა და სტაბილურობის საქმეში. საქართველოს ასოცირების ხელშეკრულების სტანდარტებთან შესაბამისობა არის ეკონომიკის განვითარების წინაპირობა. ნაშრომი განიხილავს საქართველოში ეკონომიკური განვითარების მიმართულებებს. აქცენტს აკეთებს ისეთ სექტორებზე, როგორებიცაა სოფლის მეურნეობა, ენერგეტიკა და ვაჭრობა. საუბარია იმაზე, თუ როგორ ეხმარება ევროკავშირის რეფორმები სექტორების მოდერნიზებას, კონკურენტუნარიანობის გაუმჯობესებასა და მდგრადი პრაქტიკის ხელშეწყობას.

**საკვანძო სიტყვები:** ეროვნული ეკონომიკა, ევროკავშირი, ევრო სტანდარტები

## STRUCTURAL TRANSFORMATION OF THE NATIONAL ECONOMY AND EXPERIENCE OF THE EUROPEAN UNION

Giorgi Zaalishvili  
Master's Student of GTU

Nino Pailodze  
Professor of GTU

## ABSTRACT

The national economy plays a crucial role in Georgia's development and stability. Compliance with the standards set by the Association Agreement between Georgia and the European Union is a prerequisite for economic growth. This paper discusses the directions of economic development in Georgia, focusing on sectors such as agriculture, energy, and trade. It highlights how EU-led reforms are helping to modernize these sectors, improve competitiveness, and promote sustainable practices.

**Key words:** National economy, European Union, Euro standards.

## ძირითადი ტექსტი

ეროვნული ეკონომიკა მოიცავს სხვადასხვა ურთიერთდამოკიდებულ სექტორს, რომელთაგან თითოეული ასრულებს მნიშვნელოვან როლს ქვეყნის განვითარებაში. ტექნოლოგიური ინოვაციების,

გარემოსდაცვითი მოსაზრებებისა და გლობალური ბაზრის დინამიკის განვითარებასთან ერთად ეს სექტორები სწრაფ ტრანსფორმაციას განიცდიან.

**სოფლის მეურნეობა** საქართველოს ეკონომიკისთვის მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. მოსახლეობის ზრდასთან ერთად იზრდება მოთხოვნა საკვებზე, რაც აუცილებელს ხდის ახალი წარმოების გზების ძიებას. ევროპელ პარტნიორებთან თანამშრომლობით საქართველო მუშაობს თანამედროვე სასოფლო-სამეურნეო პრაქტიკის დანერგვაზე, რაც უზრუნველყოფს როგორც ხარისხის გაზრდას, ასევე ეფექტურობას.

ისეთი პროგრამები, როგორებიცაა მეფუტკრეობის ხელშეწყობა, ვაშლის მოსავლის ხელშეწყობის არასტანდარტული პროგრამა და სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსება, ეხმარება მოსახლეობას გააუმჯობესოს თავისი სამუშაო პირობები, მიიღონ მოსავალი და შეამცირონ იმპორტზე დამოკიდებულება. ხოლო სოფლის მეურნეობის დაზღვევისა და ბიონარმოების ხელშეწყობის ინიციატივა ეხმარება ორგანული მეურნეობისკენ გადასვლაში და ამცირებს მოულოდნელ რისკებს.

ეს ძალისხმევა მიზნად ისახავს სოფლის მეურნეობის გაძლიერებას სამუშაო ადგილების შექმნით, ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებითა და საჭირო ინსტრუმენტების მიწოდებით. გარდა ამისა, ქართული პროდუქტები უფრო კონკურენტუნარიანი ხდება საერთაშორისო ბაზრებზე უსაფრთხოებისა და ხარისხის ევროპული სტანდარტების დანერგვით. ის ეხმარება ქვეყანას უკეთესი პოზიციონირებისათვის და ამკვიდრებს როგორც სანდო მიმწოდებელს მსოფლიო კვების ჯაჭვში.

**ენერგეტიკა** ქვეყნის ერთ-ერთი სტრატეგიული სექტორი და ფინანსური სტაბილურობის მნიშვნელოვანი კონტრიბუტორია. [8] საქართველოში ენერგეტიკა წარმოდგენილია თითქმის ყველა ქვედარგით (თბოენერგეტიკა, ჰიდროენერგეტიკა, ელექტრული და თბოქსელები, ნავთობმომპოვებელი, ნავთობ გადამამუშავებელი და ნახშირის მრეწველობა, თერმული წყლები).

საქართველოს ძალიან დიდი საექსპორტო პოტენციალი აქვს მისი ჰიდროენერგეტიკული რესურსების გათვალისწინებით. არც თუ მცირე ინვესტიცია ჩაიდო ენერგიის პროექტებში, მაგალითად ასეთია ნენსკრას ჰიდროელექტროსადგური, რომლის

დასრულების შემდეგ ის გამოიმუშავებს 280 მეგავატ სუფთა ენერგიას და მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ეროვნულს ქსელს.

ასოციაციის შეთანხმების მეშვეობით საქართველო უერთდება ევროკავშირის სახელმძღვანელო პრინციპებს, ხელს უწყობს ენერგომომარაგების ეფექტურობასა და უსაფრთხოებას. მაგალითად, ენერგოეფექტურობის რეფორმებმა შენობების ენერგიით მომარაგება და ოჯახებისთვის ხარჯების შემცირება გამოიწვია. ხარჯებთან ერთად რეფორმები ამცირებს ნახშიროვანგის გამოყოფას.

**სამშენებლო და სანარმოო** სექტორმა ბოლო წლებში მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა თავისი პრაქტიკის მოდერნიზებისკენ, უსაფრთხოებისა და ხარისხის ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისობაში მოსაყვანად. ამ ტრანსფორმაციის მნიშვნელოვანი ნაწილი იყო ევრო კოდების (ევროპული სამშენებლო სტანდარტები) შემოღება. მისი მიზანია საბჭოთა პერიოდის მოძველებული შენობების შეცვლა ან რესტავრაცია, რომლის შემდეგაც ისინი უნდა აკმაყოფილებდნენ უსაფრთხოებისა და გამძლეობის მოთხოვნებს.

ადგილობრივი ორგანიზაცია **Element Holding** თანამშრომლობს ინფრასტრუქტურის სამშენებლო კომპანიების ასოციაცია (ICCA)-სთან, რომ საქართველო ვითარდებოდეს როგორც საჯარო, ისე კერძო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაში. ამის მიზანი კი ევრო კოდების დანერგვაა ქართულ სამშენებლო ინდუსტრიაში გამოსაყენებლად და ასევე ტრენინგებზე ადგილობრივი პროფესიონალების საჭირო უნარებით აღჭურვა. სამშენებლო ინდუსტრიის ასეთი მოდერნიზაცია აძლიერებს საქართველოს ინტეგრაციას ევროპასთან და ზრდის თავისი წარმოების სექტორის კონკურენტუნარიანობას.

**ტურიზმის** სექტორთან დაკავშირებული საქმიანობის ყველაზე მნიშვნელოვანი ეკონომიკური მახასიათებელია ის, რომ ისინი ხელს უწყობენ განვითარებადი ქვეყნების სამ მაღალ პრიორიტეტულ მიზანს: შემოსავლის გენერირებას, დასაქმებასა და სავალუტო შემოსავლებს. [6] ამ მხრივ ტურიზმის სექტორს შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს როგორც ეკონომიკური განვითარების მამოძრავებელმა ძალამ. ტურიზმის გასაძლიერებლად სახელმწიფომ გაამარტივა საფრთხე პროცესი და გააუმჯობესა სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა. მაგალითად, პარტნიორული თანაინვესტირების ფონდი ამჟამად განიხილავს ინვესტირებას შემდეგ რეგიონებში: იმერეთი, აჭარა და კახეთი.

მომდევნო ათწლეულის განმავლობაში საქართველო კონცენტრირებული იქნება ტურისტული ბაზრების გაფართოებაზე და ცნობადობის ამაღლებაზე. ქვეყნის მიზანი იქნება კერძო სექტორის მხარდაჭერა და ისეთი პროდუქტების შექმნა, რომ-

ლებიც დაეხმარება ტურისტებს თავი უფრო კომფორტულად იგრძნონ. ასევე მოხდება შიდა მოგზაურობის ნახაღისება და ჩატარდება სასწავლო პროგრამები და ტრენინგები გამოცდილების გასაუმჯობესებლად. ამ ინიციატივებით საქართველო შექმნის ენერგიულ და მიმზიდველ გარემოს როგორც ადგილობრივი ვიზიტორებისთვის, ასევე უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისთვის.

**ვაჭრობა** ეროვნული ეკონომიკის საყრდენია საქართველოში, ის გარდაიქმნა თავისუფალი სავაჭრო ზონების DFCTA-ს (Deep and Comprehensive Free Trade Area,) საფუძველზე. DFCTA წარმოადგენს ევროკავშირთან ასოციაციის ერთ-ერთ პუნქტს. შეთანხმების მიზანია გამორიცხოს ქვეყანათაშორის ვაჭრობის ტარიფების უმრავლესობა და მოიყვანოს თანხმობაში ევროპულ სტანდარტებთან. ინტეგრაციის გასამარტივებლად განხორციელდა ინვესტიციები ლოჯისტიკურ და საბაჟო ინფრასტრუქტურაში. ამის ერთ-ერთი ნათელი მაგალითია თბილისის ლოჯისტიკური ცენტრი, რომელიც აუმჯობესებს იმპორტისა და ექსპორტის ოპერაციებს და იზიდავს უცხოურ ინვესტიციებს. ეს პროცესები არამხოლოდ აუმჯობესებს სავაჭრო პროცესებს, არამედ ხელს უწყობს ეროვნული ეკონომიკის ზრდასა და პოზიციონირებას როგორც კონკურენტუნარიან მოთამაშეს გლობალურ ბაზარზე.

**სამედიცინო** სექტორი მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ეკონომიკურ ზრდაში. ბოლოდროინდელმა ინიციატივებმა გამოიწვია მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება ბაზარზე, მაგალითად, სხვადასხვა მედიკამენტების ფასების შემცირება და მსყიდველუნარიანობის გაზრდა. ევროკავშირის ხელმძღვანელობით, საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტრო ყურადღებას ამახვილებს შიდა ჯანდაცვის უსაფრთხოების გაძლიერებაზე. ინვესტიციები ლაბორატორიებში და ჯანდაცვის შესაძლებლობების გაზრდა ხელს უწყობს სექტორების ზრდას, რომლებიც შემდგომ იზიდავენ უცხოურ ინვესტიციებსა და პარტნიორებს. ეს კი ხელს უწყობს საერთო ეკონომიკურ განვითარებას. ამ გატარებულ რეფორმებს გამოეხმაურა მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის (WHO) ევროპის რეგიონალური დირექტორი Hans Kluge, რომელმაც საქართველო წარმოაჩინა როგორც ჯანდაცვის რეფორმების წამყვანი მაგალითი.

## დასკვნა

საქართველო ეფექტურად იყენებს ევროკავშირის გამოცდილებას ეროვნული ეკონომიკის განსავითარებლად. სტანდარტებთან თანხვედრაში მოსვლით ქვეყანამ მნიშვნელოვნად წავიდა წინ სხვადასხვა სექტორში.

სოფლის მეურნეობაში ევროპელებთან პარტნიორობამ დაწერა თანამედროვე პრაქტიკა და

ხარისხის სტანდარტები, რომლებმაც გაზარდა კონკურენტუნარიანობა. ენერგეტიკის სექტორმა მოიზიდა ინვესტიციები განახლებად პროექტებში, რომლებიც აუმჯობესებენ ეფექტურობასა და ამცირებენ ხარჯებს. ვაჭრობამ ცვლილებები განიცადა თავისუფალი ვაჭრობის ზონის (DFCTA) მეშვეობით, რაც აძლიერებს იმპორტისა და ესპორტის პროცესებს. სამშენებლო ინდუსტრია მოდერნიზე-

ბულია უსაფრთხოების სტანდარტების მიღებით. რაც შეეხება ჯანდაცვის სექტორს, მან გაზარდა მედიკამენტების ხელმისაწვდომობა და გააძლიერა ჯანდაცვა.

საქართველო ამ ინიციატივებით არა მხოლოდ ახდენს ეკონომიკის მოდერნიზებას, არამედ უზრუნველყოფს მდგრად განვითარებას, რაც სამომავლო ზრდისა და სტაბილურობის საწინდარია.

#### ინტერნეტ რესურსები:

1. <https://www.rda.gov.ge/programs/mefutkreobis-mkhardacheris-programa/b134220e-b505-468f-b498-317cf7500d3f> - მეფუტკრეობის მხარდაჭერის პროგრამა (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
2. <https://www.rda.gov.ge/programs/674853-arastandartuli-vashlis-mosavlis-realizatsiis-khelshtskobis-programa/1d3e95ce-cb92-448e-984a-f0256d04fd0f> - არასტანდარტული ვაშლის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის პროგრამა (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
3. <https://www.rda.gov.ge/programs/harvesting-agricultural-machinery/a8b00775-f198-4f98-9e0b-d3fbe48c7ad1> მოსავლის ამღები სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
4. <https://www.rda.gov.ge/programs/bioproduction/e53f6a04-d9d4-4ad6-8ae6-c4da707c38b2> - ბიონარმოების ხელშეწყობის პროგრამა (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
5. <https://www.rda.gov.ge/programs/631456-agrodazghveva/bb82cb1c-d772-4d56-8ee4-01a57905cff4> - აგროდაზღვევა (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
6. <https://www.oas.org/dsd/publications/unit/oea78e/ch10.htm#:~:text=The%20most%20important%20economic%20feature,%2C%20and%20foreign%2Dexchange%20earnings.> - TOURISM AS AN ECONOMIC DEVELOPMENT TOOL (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
7. <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/georgia-tourism> - Georgia - Country Commercial Guide (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
8. [https://gedf.ge/ka/n/news/energetikis\\_sektoris\\_kvlevis\\_shedegebis\\_prezentatsia](https://gedf.ge/ka/n/news/energetikis_sektoris_kvlevis_shedegebis_prezentatsia) - ენერგეტიკის სექტორის კვლევის შედეგების პრეზენტაცია - (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
9. <https://ajaratv.ge/article/122980> - ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონული კომიტეტის სესია (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
10. [https://mepa.gov.ge/Ge/Files/ViewFile/27243?fbclid=IwY2xjawFr7yxleHRuA2FlbQIxMAABHVIZbmJTr7RzJwAomKkRUwC1SIjdUgw7Vi8gR4u7raXIXgH9YO7wMgDryA\\_aem\\_-2ROTqb7jHx6v00fuCtbZA](https://mepa.gov.ge/Ge/Files/ViewFile/27243?fbclid=IwY2xjawFr7yxleHRuA2FlbQIxMAABHVIZbmJTr7RzJwAomKkRUwC1SIjdUgw7Vi8gR4u7raXIXgH9YO7wMgDryA_aem_-2ROTqb7jHx6v00fuCtbZA) - საქართველოს სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების სტრატეგია 2021-2027 (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
11. <https://elementholding.ge/element-holdingi-usaid-than-thanamshromlobas-icqhebs/> - ელემენტ ჰოლდინგი USAID-თან თანამშრომლობას იწყებს (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
12. <https://www.gse.com.ge/about-us/international-affairs/Cooperation-with-the-Energy-Community/> - Cooperation with the Energy Community (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
13. <https://infocenter.gov.ge/en/eu-georgia/association-agreement/> - Association Agreement (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)
14. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-georgia-deep-and-comprehensive-free-trade-area> - EU-Georgia Deep and Comprehensive Free Trade Area (უკანასკნელად გადამოწმებულ იქნა 04.08.2024)